

ต้นทุนและผลตอบแทนในการเพาะปลูกข้าวโพดหวานฝักสด ของเกษตรกรภายใต้ระบบพันธะสัญญากับศูนย์วิจัยข้าวโพดและ ข้าวฟ่างแห่งชาติ

Costs and returns of fresh sweet corn grown by contracted farmers towards the National Corn and Sorghum Research Center

อภิญา เชื้อช่างเขียน¹ และ อนูปงศ์ วงศ์ไชย^{1*}

Apinya Churachangkean¹ and Anupong Wongchai^{1*}

บทคัดย่อ: การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตข้าวโพดหวานฝักสดของเกษตรกรภายใต้ระบบพันธะสัญญากับศูนย์วิจัยข้าวโพดและข้าวฟ่างแห่งชาติ (ไร่สุวรรณ) ได้ทำการศึกษากับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดหวานฝักสดในฤดูแล้ง (เดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์) ในปีเพาะปลูก 2558/2559 จำนวนทั้งสิ้น 76 ราย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิตัวแบบสอบถามจากกลุ่มเกษตรกรในสามพื้นที่ คือ สระบุรี ลพบุรี และนครราชสีมา จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยายเชิงพรรณนาเกี่ยวกับสภาพทั่วไปทางสังคมเศรษฐกิจ และวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรที่ได้รับในรูปแบบของข้อมูลปริมาณเชิงร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรภายใต้ระบบพันธะสัญญาทั้งหมด 76 ราย มีต้นทุนรวมเท่ากับ 12,111.91 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 1,259.39 บาทต่อไร่ และต้นทุนผันแปร 10,852.52 บาทต่อไร่ซึ่งมากกว่ามูลค่าของต้นทุนคงที่ เพราะมีมูลค่าของวัสดุสิ้นเปลือง ซึ่งเป็นต้นทุนผันแปรที่มากที่สุด จำนวน 4,897.11 บาทต่อไร่ (ร้อยละ 40.43) รองลงมาคือมูลค่าดูแลรักษาหลังการปลูก จำนวน 2,469.30 บาทต่อไร่ (ร้อยละ 20.39) และมูลค่าการเตรียมพื้นที่และการเตรียมดินเป็นจำนวน 1,730.79 บาทต่อไร่ (ร้อยละ 14.29) ส่วนต้นทุนที่ต่ำที่สุดคือค่าภาษีที่ดิน จำนวน 5.7 บาทต่อไร่ (ร้อยละ 0.05) เพราะพื้นที่ทำการเกษตรจะเสียอัตราภาษีที่ต่ำ ในส่วนของผลตอบแทนที่เกษตรกรภายใต้ระบบพันธะสัญญาได้รับทั้งหมด พบว่า มีรายได้ทั้งหมดเท่ากับ 14,516.04 บาทต่อไร่ โดยมีปริมาณผลผลิตของเกษตรกรที่ขายฝักสดโดยเฉลี่ย ประมาณ 1,657 กิโลกรัมต่อไร่ มีรายได้จากการขายฝักสดเท่ากับ 13,842.15 บาท ซึ่งเป็นรายได้หลักจากการขายปริมาณฝักสดให้กับทางไร่สุวรรณ นอกจากนี้ยังมีรายได้จากการขายลำต้นและส่วนอื่นๆ คิดเป็นมูลค่า 673.89 บาทต่อไร่ ซึ่งเป็นรายได้เหนือต้นทุนผันแปรและรายได้เหนือต้นทุนเงินสดเท่ากับ 3,663.52 และ 7,075.80 บาทต่อไร่ตามลำดับ และเมื่อนำรายได้ทั้งหมดหักลบกับต้นทุนทั้งหมด พบว่าเกษตรกรภายใต้ระบบพันธะสัญญา มีกำไรสุทธิที่ค่อนข้างน้อย เท่ากับ 2,404.14 บาทต่อไร่

คำสำคัญ: เกษตรกรภายใต้ระบบพันธะสัญญา, กำไรสุทธิ, ข้าวโพดหวานฝักสด, ต้นทุนและผลตอบแทน, ศูนย์วิจัยข้าวโพดและข้าวฟ่างแห่งชาติ

ABSTRACT: The study on costs and returns of fresh sweet corn production under the contract system towards the National Corn and Sorghum Research Center (Suwan Farm) was conducted by the farmers who grow the fresh sweet corn during the dry season (November to February) in the harvest year 2015/2016, totally 76 persons. The primary data were collected using the survey questionnaires in three provinces; Saraburi, Lopburi and Nakhon Ratchasima. The

¹ ภาควิชาพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Department of Agricultural Economy and Development, Faculty of Agriculture, Chiang Mai University

* Corresponding author: add.a@hotmail.com

general information was theoretically analyzed using descriptive statistics based-on the socio-economic conditions. The productive costs and returns of the farmers were analyzed in the form of quantitative information. The empirical results found that 76 contracted farmers had the total costs of 12,111.91 Thai baht/rai. This can be classified into fixed costs 1,259.39 Thai baht/rai, as well as variable costs 10,852.52 Thai baht/rai which had a higher value than the fixed costs. Because the variable costs included the costs of supplies which had the highest value at 4,897.11 Thai baht/rai (40.43%), followed by the costs of post-harvest nourishment 2,469.30 Thai baht/rai (20.39%), and the costs of land and soils preparation 1,730.79 Thai baht/rai (14.29%). The lowest costs were the land tax, accounting for 5.7 Thai baht/rai (0.05%), because the agricultural land is normally subject to the low tax rates in Thailand. In terms of the total revenue, the contracted farmers earned an average revenue 14,516.04 Thai baht/rai. The average yield of fresh sweet corn was 1,657 kilograms/rai. The incomes from selling the fresh sweet corn accounted for 13,842.15 Thai baht, which was the main incomes from selling goods towards the Suwan Farm. In addition, there were other incomes like the sale of trunk and the other parts of fresh sweet corn, accounting for 673.89 Thai baht/rai. These can be considered as incomes over the variable costs and incomes over the cash costs of 3,663.52 and 7,075.80 Thai baht/rai, respectively. When subtracting total costs from total revenues, the contracted farmers had a very small net profit 2,404.14 Thai baht/rai.

Keywords: Contracted farmers, net profits, fresh sweet corn, costs and returns, National Corn and Sorghum Research Center

บทนำ

ข้าวโพดหวาน จัดอยู่ในตระกูล Gramineae ซึ่งเป็นตระกูลเดียวกับหญ้าหรือข้าว เป็นพืชอาหารเศรษฐกิจที่มีความสำคัญของประเทศที่สามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี และปลูกได้ทุกภาคของประเทศไทย ซึ่งนับว่ามีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจโดยภาพรวมของประเทศไทย นอกเหนือไปจากข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และข้าวโพดเหนียว เพราะมีมูลค่าทางการค้าเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศ เป็นพืชอายุสั้นที่ให้ผลตอบแทนค่อนข้างสูง สามารถจำหน่ายได้ทั้งบริโภคสดและจัดส่งไปในโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ เช่น ข้าวโพดหวานกระป๋อง ซึ่งสามารถส่งผลิตภัณฑ์เหล่านี้ไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศทั้งในกลุ่มประเทศทางฝั่งยุโรปและเอเชีย เช่น จีน เกาหลี และญี่ปุ่น เป็นต้น ปัจจุบันอุตสาหกรรมการผลิตข้าวโพดหวานกระป๋องในประเทศไทยนั้น ได้เน้นการผลิตเพื่อการส่งออกเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้บริโภคภายในประเทศไม่นิยมรับประทานข้าวโพดหวานกระป๋อง ทำให้สินค้าข้าวโพดหวานกระป๋องของไทยกลายเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตและการแข่งขันในตลาดสินค้าข้าวโพดหวาน และกลายมาเป็นประเทศผู้ส่งออกของอันดับหนึ่งของโลก (สมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป, 2557) เนื่องจากได้รับการ

ยอมรับจากประเทศคู่ค้าทั่วโลกในเรื่องของคุณภาพ และพันธุ์ข้าวโพดหวาน อีกทั้งประเทศผู้ผลิตและส่งออกรายใหญ่ของโลก อย่างเช่น อเมริกา ได้มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อไปปลูกพืชพลังงานทดแทน และประเทศทางฝั่งสหภาพยุโรปมีแนวโน้มขยายความต้องการเพิ่มขึ้นไปพร้อมๆ กับกลุ่มประเทศทางฝั่งเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และไต้หวัน ที่เพิ่มปริมาณความต้องการนำเข้าข้าวโพดหวานเช่นเดียวกัน

สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศผู้นำในการผลิตข้าวโพดหวานในแถบประเทศเอเชียนั้น มีระบบการเพาะปลูกอยู่สองรูปแบบด้วยกัน คือ เกษตรกรภายใต้ระบบพันธะสัญญา (Contract Farming System) และเกษตรกรที่ไม่ได้อยู่ภายใต้ระบบเกษตรพันธะสัญญา (Non-Contract Farming System) โดยเกษตรกรภายใต้ระบบพันธะสัญญาได้ถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาความไม่แน่นอนของราคาสินค้าเกษตรเป็นแนวคิดที่มุ่งก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน โดยอยู่ภายใต้การดำเนินงานระหว่างบริษัทเอกชนกับเกษตรกรผู้ผลิต มุ่งเน้นการลงทุนการผลิตต่อหน่วยให้ลดลง โดยนำหลักการบริหารจัดการและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาผลิตก่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาดที่ลดลง มีการวางแผนการผลิตที่เหมาะสมเพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะการแข่งขันในตลาดที่รุนแรงในตลาดโลก (อภิญา, 2558)

ทั้งนี้เกษตรกรภายใต้ระบบพันธะสัญญากับศูนย์วิจัยข้าวโพดและข้าวฟ่างแห่งชาติ หรือที่รู้จักกันในนามของ “ไร่สุวรรณ” ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทำงานด้านวิจัย ผักอบรม และเผยแพร่วิชาการและเทคโนโลยีการเกษตร เป็นหน่วยงานที่บุกเบิกการปลูกข้าวโพดหวาน ซึ่งได้มีการทำการประกันราคาที่แน่นอนให้แก่เกษตรกรที่ทำพันธะสัญญากับทางไร่สุวรรณ เพื่อจำหน่ายเป็นข้าวโพดฝักดิบ ข้าวโพดต้ม หรือนำมาทำเป็นน้ำนมข้าวโพดที่มีรสชาติหวาน กลิ่นหอม ซึ่งทางไร่สุวรรณได้เข้ามาตกลงรับซื้อและให้บริการเมล็ดพันธุ์ไปใช้ในการเพาะปลูกก่อน รวมทั้งแนะนำความรู้ที่เหมาะสมให้กับเกษตรกร ซึ่งเกษตรกรไม่ต้องเสี่ยงกับภาวะการใช้เงินลงทุนที่สูงมาก และสามารถขายผลผลิตให้กับทางไร่สุวรรณในราคาที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้า เกษตรกรเหล่านี้ได้รับผลประโยชน์จากราคารับซื้อข้าวโพดหวานฝักสดที่แน่นอนสามารถลดความผันผวนทางด้านรายได้ อีกทั้งราคาเสถียรภาพของรายได้จึงมีมากขึ้นตาม เพราะมีตลาดรับซื้อที่แน่นอน

แต่ในทางปฏิบัตินั้น ถึงแม้ว่าเกษตรกรภายใต้ระบบพันธะสัญญากับทางไร่สุวรรณ ซึ่งดูเหมือนว่าจะมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังมีตลาดไว้คอยรับซื้อข้าวโพดหวานฝักอ่อนที่แน่นอนแล้ว เพราะการประกันราคาของทางไร่สุวรรณ ทำให้เกษตรกรที่ทำพันธะสัญญารู้ราคาขายที่แน่นอนและสามารถคาดคะเนรายได้จากการเพาะปลูกข้าวโพดหวาน (เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มเกษตรกรนอกกระบบพันธะสัญญากับทางไร่สุวรรณแล้ว) หากแต่ที่ว่าเกษตรกรเหล่านี้กลับต้องรับภาระในการลงทุนเพาะปลูกข้าวโพดหวานฝักสดในปริมาณที่สูงขึ้น ทั้งในส่วนของปัจจัยการผลิตที่เป็นต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรบางรายที่อยู่ภายใต้ระบบพันธะสัญญากับทางไร่สุวรรณนั้นยังมีสินค้าค้างทั้งในระบบและนอกระบบเป็นจำนวนมาก เกษตรกรบางรายอาจจะหันไปประกอบอาชีพอื่น แต่ก็ทำไม่ได้ เนื่องจากเงินทุนที่กู้ยืมมายังอยู่ในระดับที่สูง ส่งผลให้กลุ่มเกษตรกรเหล่านี้ไม่ได้รับารวยอย่างที่ควรจะเป็น สำนะความเป็นอยู่ก็

ไม่ได้ดีขึ้นอย่างชัดเจน

งานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนในการเพาะปลูกข้าวโพดหวานฝักสดของเกษตรกรภายใต้ระบบพันธะสัญญากับทางไร่สุวรรณ ซึ่งทำการเพาะปลูกในช่วงฤดูแล้ง (เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์) เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการลดต้นทุน และเพิ่มผลตอบแทนให้กับเกษตรกรในระบบ อีกทั้งส่วนราชการที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการพิจารณาวางแผน พัฒนา และส่งเสริมเกี่ยวกับการปลูกข้าวโพดหวานฝักสดของเกษตรกร เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรในพื้นที่อื่นๆ ได้ถูกต้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในเรื่องเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทน พบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนและผลตอบแทนของการเพาะปลูกข้าวโพดทั้งข้าวโพดหวานและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีดังนี้ สุนิสา (2550) ศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตข้าวโพดหวานในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล ในปีเพาะปลูก 2547/2548 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามเชิงโครงสร้างและสัมภาษณ์เกษตรกรจำนวน 50 ราย ผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน พบว่า เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตต่อไร่เท่ากับ 7,395.47 บาท มีรายได้ต่อไร่เท่ากับ 9,885.20 บาท และมีกำไรเฉลี่ยต่อหน่วยเท่ากับ 5.04 บาทต่อกิโลกรัม เนื่องจากเกษตรกรใช้แรงงานในครัวเรือนของตนเองเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ต้นทุนที่เกิดขึ้นนั้น เป็นต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด (Implicit Costs) และในส่วนของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 6 (2558) ได้รายงานเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตข้าวโพดหวานของศูนย์บริการข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตรอาสาของนายสมบัติ กาญจนา ซึ่งเป็นเกษตรกรอาสา ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี โดยพบว่าต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกข้าวโพดหวาน 1 ไร่ คิดเป็นต้นทุนผันแปรเท่ากับ 3,584.50 บาท และต้นทุนคงที่ 1,000 บาทต่อไร่ ทำให้มีต้นทุนการผลิตโดยรวมเท่ากับ 5,484.50

บาทต่อไร่ มีผลตอบแทนเท่ากับ 19,995 บาทต่อไร่ และเมื่อหักต้นทุนการผลิตแล้ว คิดเป็นกำไรสุทธิเท่ากับ 15,410.50 บาทต่อไร่ ต่อมางานวิจัยของ รัตนา วดี (2556) ได้วิเคราะห์เกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทน การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์กับกลุ่มเกษตรกรจำนวน 10 รายในพื้นที่อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าต้นทุนคงที่รวมทั้งหมดมูลค่า 220,209 บาท ส่วนใหญ่เป็นต้นทุนค่าพาหนะ คือรถกระบะ มูลค่า 127,000 บาท ในส่วนของต้นทุนผันแปรมีมูลค่าโดยรวมเท่ากับ 23,275 บาทต่อไร่ ส่วนใหญ่มาจากค่าเช่าที่ดิน คิดเป็นมูลค่า 8,521 บาท และในส่วนของรายได้จากการจำหน่ายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ คิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 29,375 บาท ต่อมางานวิจัยของ พิษยพิมพ์ (2557) ได้ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในตำบลศิลา อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ในปี พ.ศ. 2556 จำนวน 330 ราย พบว่า มีต้นทุนโดยเฉลี่ย 2,622.76 บาทต่อไร่ และผลตอบแทนโดยเฉลี่ย เท่ากับ 3,813.81 บาทต่อไร่ ซึ่งต้นทุนที่สูงนั้น เป็นผลมาจากต้นทุนผันแปรในส่วนของค่าวัสดุสิ้นเปลือง และค่าจ้างแรงงาน

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ เกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดหวานฝักสดภายใต้ระบบพันธะสัญญา กับศูนย์วิจัยข้าวโพดและข้าวฟ่างแห่งชาติ (ไร่สุวรรณ) จำนวน 76 ราย ซึ่งเป็นกลุ่มเกษตรกรตัวอย่างภายใต้ระบบพันธะสัญญาที่ได้ทำการเพาะปลูกข้าวโพดหวานฝักสดในช่วงฤดูแล้ง (พฤศจิกายน - กุมภาพันธ์) ในปีเพาะปลูก 2558/2559

การศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกรที่ทำการเพาะปลูกข้าวโพดหวานฝักสดในช่วงฤดูแล้ง โดยเกษตรกรที่ถูกสัมภาษณ์ทั้งหมดนั้นเป็นเกษตรกรภายใต้ระบบพันธะสัญญากับไร่สุวรรณในพื้นที่ 3 จังหวัด คือ สระบุรี ลพบุรี และนครราชสีมา ซึ่งแบบสอบถามนั้นได้แบ่งออกเป็น 4 ส่วนหลัก ด้วยกัน

คือ ส่วนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร ส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลต้นทุนในการเพาะปลูกข้าวโพดหวานฝักสด ส่วนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของผลตอบแทนในการเพาะปลูกข้าวโพดหวานฝักสด และส่วนสุดท้าย สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะโดยทั่วไป ของเกษตรกร

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรตัวอย่างในพื้นที่

จำนวนเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดหวานฝักสดช่วงฤดูแล้งทั้งหมด 76 ราย พบว่าส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 61.84 และเพศหญิงร้อยละ 38.16 โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 46-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.58 ระดับการศึกษาของเกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 47.37 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดหวานฝักสดเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 หรือ ประมาณ 4 คน และสมาชิกในครัวเรือนที่เพาะปลูกข้าวโพดหวานฝักสดส่วนใหญ่อยู่ในช่วงต่ำกว่า 2 คน คิดเป็นร้อยละ 80.26 ในการปลูกข้าวโพดหวานฝักสด เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.89 ไม่ได้ทำการกู้ยืมเงิน ส่วนแหล่งเงินกู้ที่เกษตรกรยืมมาใช้ในการเพาะปลูกมีหลายแหล่งด้วยกัน แหล่งที่มาของเงินกู้มากที่สุด คือ แหล่งเงินทุนอื่น ๆ ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร นอกระบบ และญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 69.23 ในส่วนของแหล่งน้ำนั้น พบว่า เกษตรกรทั้งหมดที่ปลูกข้าวโพดหวานใช้แหล่งน้ำจากคลองธรรมชาติมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 55.26 รองลงมาเป็นบ่อบาดาลและสระน้ำ คิดเป็นร้อยละ 43.42 และ 1.32 ตามลำดับ เกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดหวานฝักสดทั้งหมด 76 รายมีการให้น้ำ และการถอนแยก ยกเว้นการกำจัดศัตรูพืช การกำจัดศัตรูพืช และการใส่ปุ๋ย คิดเป็นร้อยละ 98.68, 82.89 และ 98.68 ตามลำดับ โดยการกำจัดวัชพืชเฉลี่ย 1.53 ครั้ง/ฤดูกาล การกำจัดศัตรูพืชเฉลี่ย 3.17 ครั้ง/ฤดูกาล และการใส่ปุ๋ยเฉลี่ย 2.17 ครั้ง/ฤดูกาล

2. ข้อมูลต้นทุนการปลูกข้าวโพดหวานฝักสด

เกษตรกรทั้งหมด 76 รายมีต้นทุนรวม 12,111.91 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 1,259.39 บาทต่อไร่ และต้นทุนผันแปร 10,852.52 บาทต่อไร่ โดยจำแนกเป็นต้นทุนที่เป็นเงินสด 7,440.24 บาทต่อไร่ และต้นทุนไม่เป็นเงินสด 4,671.67 บาทต่อไร่ ซึ่งมีค่าวัสดุสิ้นเปลืองเป็นต้นทุนผันแปรที่สูงที่สุดเป็นจำนวน 4,897.11 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 40.43 ซึ่งค่าวัสดุสิ้นเปลือง ได้แก่ ค่าปุ๋ยเคมี เพราะใส่ปุ๋ยทั้งหมด 2 ระยะเวลา คือปุ๋ยรองพื้น และปุ๋ยแต่งหน้า คิดเป็นร้อยละ 29.26

ของค่าวัสดุสิ้นเปลือง เนื่องจากเกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีในการดูแลรักษา ซึ่งราคาปุ๋ยเคมีตามท้องตลาดมีราคาสูง ส่งผลให้ต้นทุนในส่วนนี้สูงตามไปด้วย รองลงมาคือค่าดูแลรักษาหลังการปลูก จำนวน 2,469.3 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 20.39 และค่าการเตรียมพื้นที่และการเตรียมดินเป็นจำนวน 1,730.79 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.29 ส่วนต้นทุนที่ต่ำที่สุดคือ ค่าภาษีที่ดิน จำนวน 5.7 บาทต่อไร่ คิดร้อยละ 0.05 เพราะพื้นที่ที่ทำการเกษตรจะเสียอัตราภาษีที่ต่ำ

Table 1 The costs of fresh sweet corn grown in the dry season.

Unit: Thai baht/rai

Category	Amount		Total Amount	Percentage
	In-cash	Non-cash		
1. Fixed Costs	85.78	1,173.61	1,259.39	10.40
- Agricultural equipment's depreciation	0.00	108.22	108.22	0.89
- Opportunity cost of land use	0.00	1,065.39	1,065.39	8.80
- Land tax	5.70	0.00	5.70	0.05
- Interest rate fee	80.08	0.00	80.08	0.66
2. Variable Costs	7,354.46	3,498.06	10,852.52	89.60
- Land and soils preparation	884.67	846.12	1,730.79	14.29
- Post-harvest nourishment	541.64	1,927.66	2,469.30	20.39
- Harvesting	855.09	197.02	1,052.10	8.69
- Supplies	4,847.21	49.90	4,897.11	40.43
- Transportation	225.85	477.36	703.20	5.81
3. Total Costs	7,440.24	4,671.67	12,111.91	100.00

Source: Survey

3. ข้อมูลด้านผลตอบแทนการปลูกข้าวโพดหวานฝักสด

รายได้ทั้งหมดของเกษตรกรเฉลี่ยเท่ากับ 14,516.04 บาทต่อไร่ ผลผลิตของเกษตรกรที่ขายฝักสด พบว่ามีปริมาณฝักสดเฉลี่ย 1,657 กิโลกรัมต่อไร่ รายได้จากการขายฝักสดเท่ากับ 13,842.15 บาท นอกจากนี้รายได้จากการขายฝักสดให้กับศูนย์วิจัยข้าวโพดและข้าวฟ่างแห่งชาติแล้ว ยังมารายได้จากการขายต้นและส่วนอื่นๆ อีกด้วย เนื่องจากต้นข้าวโพด

หวานสามารถใช้เป็นอาหารให้แก่โคนม รายได้จากการขายต้นและส่วนอื่นๆ เท่ากับ 673. 89 บาทต่อไร่ เกษตรกรมีรายได้เหนือต้นทุนผันแปร และรายได้เหนือต้นทุนเงินสด เท่ากับ 3,663.52 และ 7,075.80 บาทต่อไร่ ตามลำดับ เมื่อนำรายได้ทั้งหมดมาหักลบด้วยต้นทุนทั้งหมดของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรจะมีกำไรสุทธิ เท่ากับ 2,404.14 บาทต่อไร่ ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่ค่อนข้างน้อยต่อการดำรงชีวิตของเกษตรกรภายใต้ระบบพันธะสัญญา

Table 2 The returns of fresh sweet corn grown in the dry season.

Category	Amount		Total	Percentage
	In-cash	Non-cash	Amount	
1. Total Revenue	14,516.04	0.00	14,516.04	100.00
- Selling fresh sweet corn	13,842.15	0.00	13,842.15	95.36
- Selling trunk and other parts	673.89	0.00	673.89	4.64
2. Incomes over the variable costs			3,663.52	
3. Incomes over the cash costs			7,075.80	
4. Net Profits			2,404.14	

Source: Survey

วิจารณ์

จากการศึกษา พบว่าในการเพาะปลูกข้าวโพดหวานฝักสดของเกษตรกรภายใต้ระบบพันธะสัญญากับไร่สุวรรณในช่วงฤดูแล้ง ของปีเพาะปลูก 2558/2559 ให้ผลกำไรสุทธิโดยเฉลี่ยต่อไร่ที่ค่อนข้างน้อย อันเนื่องมาจากต้นทุนการผลิตข้าวโพดหวานของเกษตรกรยังอยู่ในระดับที่สูง ซึ่งจากการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตข้าวโพดหวานฝักสด พบว่า ต้นทุนที่สูงนั้นเป็นผลมาจากการที่มีเกษตรกรมีต้นทุนผันแปรที่สูง ซึ่งสามารถพบได้ในส่วนของค่าวัสดุสิ้นเปลืองที่มีมูลค่าสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.43 ของต้นทุนทั้งหมด เกษตรกรเสียค่าใช้จ่ายไปกับค่าปุ๋ยเคมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.26 ของค่าวัสดุสิ้นเปลืองทั้งหมด เนื่องจากเกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีในการดูแลรักษา ซึ่งราคาปุ๋ยเคมีมีราคาที่สูง ทำให้ต้นทุนผันแปรในส่วนนี้สูงตามไปด้วย เกษตรกรควรมีการใช้ปุ๋ยชีวภาพ/ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยพืชสด ควบคู่ไปกับปุ๋ยเคมี เพื่อลดค่าใช้จ่ายปุ๋ยเคมีลง นอกจากนี้มีค่าดูแลรักษาหลังการปลูกคิดเป็นร้อยละ 20.39 ของต้นทุนผันแปร โดยคิดเป็นค่าแรงงานในการให้น้ำสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 42.44 ของต้นทุนดูแลรักษาหลังการปลูก ซึ่งถือว่าค่าแรงงานในการให้น้ำคิดรวมอยู่ในต้นทุนที่ไม่ใช่เงินสด เพราะเกษตรกรสามารถดูแลรักษาในส่วนนี้ได้เอง

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยงของการขยายตัวของรายได้ของเกษตรกรคือ ตัวเกษตรกรเองที่

ยังขาดความรู้ในเรื่องของการบริหารต้นทุนทางบัญชีฟาร์มและต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ที่ถูกต้อง ดังนั้นเพื่อเป็นการเพิ่มผลตอบแทนในการเพาะปลูกข้าวโพดหวานฝักสดให้กับเกษตรกรภายใต้ระบบพันธะสัญญากับทางไร่สุวรรณให้สูงขึ้น ควรจะมีการอบรมให้ความรู้กับเกษตรกรในเรื่องของการคิดบัญชีต้นทุนทางบัญชีและทางเศรษฐศาสตร์ และควรส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาศึกษาเกี่ยวกับราคาปัจจัยการผลิตของปีนั้นๆ พร้อมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรที่จะให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลดต้นทุนการปลูกข้าวโพดหวานฝักสดและการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพผลผลิตให้ดียิ่งขึ้น

สรุป

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกข้าวโพดหวานฝักสดช่วงฤดูแล้งของเกษตรกรภายใต้ระบบพันธะสัญญาของทางไร่สุวรรณ โดยการศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกร แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา และวิเคราะห์ข้อมูลของต้นทุนและผลตอบแทนในรูปข้อมูลเชิงปริมาณร้อยละ ซึ่งผลการศึกษพบว่าต้นทุนเกษตรกรทั้งหมด 76 รายมีต้นทุนรวม 12,111.91 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 1,259.39 บาทต่อไร่ และต้นทุนผันแปร 10,852.52 บาทต่อไร่ โดยจำแนกเป็นต้นทุนที่เป็นเงินสด 7,440.24 บาทต่อไร่ และต้นทุนไม่เป็นเงินสด

4,671.67 บาทต่อไร่ ซึ่งมีค่าวัสดุสิ้นเปลืองเป็นต้นทุนผันแปรที่สูงที่สุด 4,897.11 บาทต่อไร่ (ร้อยละ 40.43) ส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมีของเกษตรกร เพราะราคาปุ๋ยเคมีตามท้องตลาดมีราคาที่สูง อีกทั้งการใส่ปุ๋ยนั้นต้องใส่ทั้งหมด 2 ระยะ คือปุ๋ยรองพื้น และปุ๋ยแต่งหน้า คิดเป็นร้อยละ 29.26 ของค่าวัสดุสิ้นเปลือง ถัดมาคือค่าดูแลรักษาหลังการปลูก จำนวน 2,469.3 บาทต่อไร่ (ร้อยละ 20.39) และค่าการเตรียมพื้นที่และการเตรียมดินเป็นจำนวน 1,730.79 บาทต่อไร่ (ร้อยละ 14.29) ส่วนต้นทุนที่ต่ำที่สุดคือ ค่าภาษีที่ดิน จำนวน 5.7 บาทต่อไร่ (ร้อยละ 0.05) เพราะพื้นที่ที่ทำการเกษตรจะเสียอัตราภาษีที่ต่ำ รายได้ทั้งหมดของเกษตรกรเท่ากับ 14,516.04 บาทต่อไร่ ผลผลิตของเกษตรกรที่ขายฝักสด พบว่ามีปริมาณฝักสด 1,657 กิโลกรัมต่อไร่ รายได้จากการขายฝักสดเท่ากับ 13,842.15 บาท นอกจากนี้รายได้จากการขายฝักสดให้กับไร้สุวรรณแล้ว รายได้จากการขายต้นและส่วนอื่นๆ เท่ากับ 673. 89 บาทต่อไร่ เมื่อนำรายได้ทั้งหมดเฉลี่ยหักลบต้นทุนทั้งหมดเกษตรกรจะมีกำไรสุทธิจำนวน 2,404.14 บาทต่อไร่

เอกสารอ้างอิง

- พิชญพิมพ์ คำเพ็ชร. 2557. การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตำบลศิลา อำเภอห่มเกล้า จังหวัดเพชรบูรณ์. สาขาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- รัตนาวดี ยศยาคำ. 2556. การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สุนิสา กุลสิริโรจนพงศ์. 2550. การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตข้าวโพดหวานในอำเภอนาทม จังหวัดสตูล ปีการเพาะปลูก 2547/48. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ธุรกิจเกษตร) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- สมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป. 2557. สถานการณ์การผลิตและการแข่งขันทางการค้าข้าวโพดหวานระหว่างประเทศ. แหล่งที่มา: <https://goo.gl/L5QZxt>. ค้นเมื่อ 19 มกราคม 2560.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 6. 2558. รายงานการวิจัยและประเมินผลองค์ความรู้ของศูนย์บริการข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตรอาสา นายสมบัติ กาญจนานา (เศรษฐกิจการเกษตรอาสา จังหวัดชลบุรี). สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- อภิญา วนเศรษฐ. 2558. เกษตรพันธะสัญญากับความมั่นคงทางรายได้ของเกษตรกร: กรณีการเลี้ยงไก่และหมูในเขตภาคกลาง. เศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ. 2: 95-105.